Universitatea din Bucureşti
Facultatea de Drept

Consideraţii privind procedura recunoaşterii vinovăţiei

Coordonator:
Prof.univ.dr. Anastasiu Crişu

Autori:
Masterand Carieră judiciară Oana-Camelia Cotoc
Masterand Carieră judiciară Alina-Mihaela Ferenţ

Bucureşti
2012

Considerații privind judecata în cazul recunoașterii vinovăției

Discutions about the procedure in case of recognition of guilt (guily plea)

Discussion sur la procédure de reconnaissance de la culpabilité

Coordonator: Prof.univ.dr. Anastasiu Crișu
Autori: masterand Carieră judiciară Oana-Camelia Cotoc
masterand Carieră judiciară Alina-Mihaela Ferenț

Cuvinte cheie: procedură penală, recunoașterea vinovăției, recunoașterea faptei, art. 320^1, procedură specială, procedură simplificată, procedura recunoașterii vinovăției, reducerea limitelor de pedeapsă.

Keywords: criminal procedure, admission of guilt, admission of fact, art. 320^1, special procedure, simplified procedure, the procedure in case of recognition of guilt, the reduction of punishment limits.

Mots-clés: procédure pénale, la reconnaissance de la culpabilité, la reconnaissance de l'acte, art. 320^1, procédure spléciale, procédure simplifié, procédure de reconnaissance de la culpabilité, réduction des limites de la peine.

Art. 320^1 din Codul de procedură penală a fost introdus prin Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor și prevede o procedură specială în cazul recunoașterii vinovăției de către inculpat. În Expunerea de motive a legii se arată că introducerea în Codul de procedură penală a acestei instituții noi răspunde nevoii de eficacitate a judecății, contribuind la înlăturarea unor proceduri greoaie și deseori inutile pentru stabilirea adevărului judiciar. La scurt timp după intrarea în vigoare această procedura a ridicat numeroase controverse precum aplicabilitatea procedurii în cazul minorilor, modalitatea în care va proceda instanța în situația în care sunt mai mulți inculpați și doar unii dintre aceștia recunosc faptele, aplicarea procedurii în cazul proceselor în curs la data intrării ei în vigoare ș.a. Unele dintre acestea au fost soluționate prin decizia Curții Constituționale nr. 1470 din 2011 și prin modificările aduse de O.U.G. nr. 121/2011. Această procedură simplificată este prevăzută și în Noul Cod de procedură penală în art. 373, într-o formă puțin modificată față de cea actuală.

The art. 320^1 of the Criminal Procedure Code was introduced by Law no. 202/2010 regarding some measures for the acceleration of trials' settlement and it establishes a special procedure in which the defendant can recognize its guilt. In the law's Motives Explanation it is shown that the introduction in the Criminal Procedure Code of this new institution answers the need of the trail's efficacy and it contributes to the removal of a difficult and slow procedure. Shortly after coming into force this procedure raised many discussions like the applicability in case of minors, the way in which the judge will proceed if only some of the defendants request to use this procedure, the procedure's applicability in case of trials started before the law's coming into force etc. Some of these problems were solved by the Constitutional Court's decision no. 1470/2011 and the changes brought by O.U.G no. 121/2011. This simplified procedure is stipulated in a slightly changed form in art. 373 of the New Criminal Procedure Code.

L'art. 320[1] du Code de Procédure Pénale a été introduite par la loi no. 202/2010 sur certaines mesures pour l'acceleration des procèses et il offre une procédure spléciale pour la reconnaissance de la culpabilité par le défendeur. L'Exposition des Motifes du loi montre que l'introduction de cette procédure dans le Code de Procédure Pénale répond à la nécessité d'efficacité des procèses et il contribue à le remplacement d'une procédure difficile et lente. Depuis l'entrée en vigueur de la loi, cette procédure a posé beaucoup de problèmes comme: l'applicabilité de la procédure au cas des mineurs, la solution que le juge donnera quand il y à plusieurs de défendeurs et seulement certains reconnaissent leur culpabilité, l'applicabilité de la procédure au cas des procèses en progrès a l'entrée en vigueur de la loi etc. Quelques problèmes ont été solutioner par la décision la Cour Constitutionnelle no. 1470/2011 et par le changements apporté par l'O.U.G. no. 121/2011. Cette procédure simplifié est introduit dans l'art. 373 de Nouveau Code de Procédure Pénale dans une forme peu modifié.

Art. 320[1] din Codul de procedură penală (C.proc.pen.) a fost introdus prin Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor. Acesta prevede o procedură specială în cazul recunoașterii vinovăției de către inculpat. În Expunerea de motive la Legea nr. 202/2010 se arată că: „introducerea în Codul de procedură penală a unei instituții noi, cum este cea a judecății în cazul recunoașterii vinovăției, presupune recunoașterea de către inculpat a faptelor reținute în actul de sesizare a instanței și răspunde nevoii de eficacitate a judecății, contribuind la înlăturarea unor proceduri greoaie și deseori inutile pentru stabilirea adevărului judiciar, subsumându-se exigențelor de ordin calitativ ale actului de justiție".

Spre deosebire de alte state[1] în care este reglementată această instituție ca fiind un acord între inculpat și procuror, supus aprecierii unui judecător, în procedura română astfel cum este reglementată în prezent, este necesară doar solicitarea inculpatului de a se aplica procedura simplificată, urmată, la fel, de acceptarea sau respingerea cererii de către judecător.

Prin introducerea acestei reglementări, legiuitorul instituie o formă abreviată a judecății pentru anumite infracțiuni, de natură a responsabiliza părțile din proces și, nu în ultimul rând, de a degreva instanțele judecătorești de un volum mare de activitate. Se urmărește astfel crearea unei instituții care să permită soluționarea cauzelor cu celeritate, încercând a se rezolva una dintre problemele cele mai des semnalate ale sistemului judiciar român, și anume durata lungă a procedurilor. Prin soluționarea cauzei numai în baza probelor administrate în cursul urmăririi penale și a înscrisurilor în circumstanțiere, durata cercetării judecătorești se scurtează considerabil, putându-se încheia la un singur termen de judecată.

Chiar de la originile sale această procedură a apărut din nevoia de a se scurta durata proceselor. Procedura recunoașterii vinovăției a apărut în S.U.A. la mijlocul secolului al XIX-lea datorită numărului ridicat de cauze penale existente pe rolul instanțelor la acea dată[2].

În Franța procedura recunoașterii vinovăției a fost introdusă în anul 2004, cu scopul declarat al actului normativ de a simplifica și a accelera instrumentarea judiciară a cauzelor.

Cu toate acestea, în practică s-au ivit numeroase probleme în aplicarea acestei proceduri.

1. O primă problemă care s-a ridicat este aceea a aplicabilității acestei proceduri în cazul infractorilor minori. În textul de lege nu există nicio reglementare expresă în această privință. În doctrină însă au fost exprimate mai multe opinii. Într-o primă opinie[3] se consideră că recunoașterea faptelor poate fi făcută și de inculpatul minor, cu respectarea dispozițiilor din cadrul procedurii speciale referitoare la persoanele citate să participe la judecată. Potrivit însă unei alte păreri[4], recunoașterea vinovăției nu ar trebui să se aplice inculpaților care la data săvârșirii infracțiunii erau

[1] Franța, Italia și S.U.A.

[2] Mircea Dutu, *Procedura recunoașterii vinovăției și negocierii pledoariei (Guilty pleas and bargaining) în dreptul procesual penal*, Dreptul nr. 5/2005, pag. 210.

[3] Mihail Udroiu, *Procedură penală. Partea generală. Partea specială*, Editura C.H.Beck, București, 2010, pag. 343.

[4] Andrei Zarafiu, *Legea nr. 202/2010. Procedură penală. Comentarii și soluții*, Editura C.H.Beck, București, 2011, pag. 113.

minori, nici dacă actele lor de dispoziție ar fi încuviințate de reprezentanții legali. Această soluție reiese, în absența unei dispoziții exprese, din modul în care legea a reglementat această procedură și este confirmată de faptul că minorilor care au săvârșit infracțiuni li se aplică o altă procedură specială de urmărire și judecată și că aceștia beneficiază automat de o cauză de reducere cu jumătate a limitelor de pedeapsă, potrivit dispozițiilor art. 109 C.pen. Subscriem și noi la cea de-a doua opinie exprimată anterior, considerând că procedurile speciale care prejudecă fondul nu se pot aplica concomitent, datorită regimului juridic aferent normelor cu caracter derogator, soluție care rezultă și din interpretarea dispozițiilor art. 479 alin. (1) C.proc.pen.[5]. Cu atât mai mult, art. 480 C.proc.pen. prevede că minorilor li se aplică procedura obișnuită cu completările și derogările prevăzute în procedura specială, astfel că fără a exista o dispoziție expresă în acest sens acestora nu li se poate aplica procedura recunoașterii vinovăției, care este o procedură specială. De altfel, și în cadrul legislațiilor italiană și franceză se prevede în mod expres că procedura recunoașterii vinovăției nu se aplică în cazul minorilor. Soluția aleasă se justifică pe motivul lipsei capacității depline de exercițiu a minorilor, care nu poate fi suplinită prin prezența unui avocat[6].

2. Cu privire la domeniul de aplicare al procedurii, în textul art. 320^1 din C.proc.pen. se prevede în alin. (7), teza a doua că aceasta nu se aplică în cazul în care acțiunea penală vizează o infracțiune care se pedepsește cu detențiunea pe viață. Legea nu distinge dacă imposibilitatea de aplicare a procedurii speciale se referă doar la infracțiunile sancționate exclusiv cu pedeapsa detențiunii pe viață sau și la cele la care această pedeapsă este prevăzută alternativ cu pedeapsa închisorii. Din rațiuni practice și din maniera de redactare a textului, se apreciază[7] că instanța nu poate aplica procedura specială nici în situația în care pedeapsa detențiunii pe viață este prevăzută alternativ cu închisoarea. Stabilirea tipului de pedeapsă ce va fi aplicată inculpatului se realizează în cursul deliberării instanței, după ce va fi apreciat că infracțiunea există, că a fost săvârșită de inculpat și că acesta răspunde penal, neexistând nicio cauză de impunitate. Ca urmare, instanța nu poate anticipa, dând curs unei cereri de aplicare a procedurii speciale, dacă pentru infracțiunea respectivă va aplica pedeapsa închisorii sau pedeapsa alternativă a detențiunii pe viață. De asemenea, dacă ar admite cererea de judecare a cauzei potrivit dispozițiilor art. 320^1 C.proc.pen. și în deliberare ar constata că se impune aplicarea, dintre pedepsele alternative, a detențiunii pe viață, automat instanța va trebui să repună cauza pe rol și să dispună judecarea acesteia pe procedura comună. În acest caz, judecătorul, ajungând la a stabili tipul de pedeapsă, și-a formulat opinia despre cum se impune a fi soluționată cauza, devenind incompatibil a mai judeca, conform art. 47 alin. (2) C.proc.pen.

Reglementarea nu conține alte limitări ale aplicării procedurii simplificate, astfel că aceasta poate fi aplicată în cazul în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii indiferent de limitele de pedeapsă și chiar dacă acesta este prevăzută alternativ cu amenda, precum și dacă legea prevede numai pedeapsa amenzii. Această concluzie se trage din faptul că alineatul (7) articolului 320^1 prevede reducerea limitelor de pedeapsă atât în cazul amenzii cât și al închisorii. De altfel, singurul caz în se exclude expres aplicarea procedurii este cel al prevederii pentru infracțiunea săvârșită a pedepsei detențiunii pe viață, per a contrario în cazul celorlalte pedepse procedura poate fi aplicată.

Această soluție nu este menținută în Noul Cod de procedură penală, care prevede expres în art. 373 alin. (8) că în cazul aplicării procedurii simplificate pentru o infracțiune sancționată cu detențiunea pe viață se va aplica pedeapsa închisorii de la 10 la 20 de ani.

În alte legislații sunt prevăzute mai multe criterii de limitare a aplicării procedurii de recunoaștere a vinovăției. De exemplu, în Franța această procedură se aplică infracțiunilor pentru

---

[5] Potrivit acestui alineat, procedura specială privind infracțiunile flagrante „nu se aplică infracțiunilor săvârșite de minori".

[6] Jean Pradel, *Le plaider coupable confrontation des droits americain, italien et francais*, Revue internationale de droit compare, nr. 2/2005, pag. 476.

[7] Daniel Atasiei, Horia Țiț, *Mica reformă în justiție. Legea 202/2010 comentată*, Editura Hamangiu, București, 2010, pag. 311.

care se prevede pedeapsa închisorii care nu depăşeşte 5 ani sau amenda şi nu se aplică în anumite cazuri expres prevăzute de lege, precum infracţiunilor de presă sau infracţiunilor urmărite în baza unor legi speciale.

3. În ceea ce priveşte aplicarea în timp a acestei proceduri speciale, Ordonanţa de Urgenţă 121/2011 stabileşte că „dispoziţiile art. 320[1] din Codul de procedură penală se aplică în mod corespunzător la primul termen cu procedură completă imediat următor intrării în vigoare a prezentei ordonanţe de urgenţă". Această prevedere vine ca urmare a deciziei Curţii Constituţionale care a declarat neconstituţional primul alineat al art. 320[1] în măsura în care acesta nu putea fi aplicat şi proceselor în curs la data intrării lui în vigoare, considerând o astfel la interpretare ca fiind o încălcare a principiului aplicării legii penale mai favorabile, precum şi ca urmare a respingerii recursului în interesul legii ridicat ca urmare a problemelor apărute în legătură cu aplicarea procedurii speciale proceselor în curs la momentul intrării în vigoare a Legii 202/2010. În practică pot apărea mai multe situaţii:

a) În cazul în care nu s-a început cercetarea judecătorească, şi fără existenţa acestei reglementări exprese procedura de recunoaştere a vinovăţiei putea fi aplicată deoarece norma de procedură este de imediată aplicare.

b) În cazul în care cercetarea judecătorească este în curs inculpatului i se va pune în vedere dacă doreşte să recunoască fapta, în situaţia în care recunoaşterea nu a avut loc anterior, şi dacă cere aplicarea procedurii speciale. Dacă inculpatul nu recunoaşte fapta procesul va continua potrivit procedurii obişnuite. În cazul în care acesta doreşte aplicarea procedurii speciale instanţa va lua act de cerere şi va continua judecarea cauzei potrivit normelor speciale prevăzute de art. 320[1] C.proc.pen.

Această reglementare ridică, după părerea noastră, probleme cu privire la probele administrate în faza cercetării judecătoreşti, până în momentul cererii inculpatului de aplicare a procedurii simplificate. Această procedură presupune judecarea cauzei numai în baza probelor administrate în faza urmăririi penale. Prin urmare, ce se întâmplă cu probele administrate în faza judecăţii? Dacă aceste probe ar rămâne câştigate cauzei, s-ar crea un dezavantaj faţă de inculpaţii pentru care procesul nu ajunsese în faza cercetării judecătoreşti la momentul intrării în vigoare a Legii 202/2010 şi pentru care nu au fost administrate probe în faza de judecată. Noi considerăm că dacă inculpatul alege să i se aplice procedura simplificată, aceasta trebuie aplicată aşa cum este prevăzută în Codul de procedură penală, şi anume soluţia să se dea numai pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. Oricum, este greu de imaginat că judecătorul va putea face abstracţie de eventualele informaţii suplimentare deduse din probele administrate, însă el nu le va putea reţine în hotărârea dată decât în cazul în care aceste informaţii vor reieşi din înscrisurile în circumstanţiere care îi mai sunt permise inculpatului.

4. Discuţii au apărut şi pe marginea oportunităţii introducerii cererii până la citirea actului de sesizare. Legea prevede că declaraţia inculpatului trebuie făcută până la începerea cercetării judecătoreşti. Prin urmare, ea poate fi introdusă la primul termen de judecată, dar şi la un termen ulterior, câtă vreme instanţa de fond nu a început cercetarea judecătorească la prima înfăţişare (de exemplu, pentru că părţile nu au fost legal citate). Formularea unei astfel de cereri după începerea cercetării judecătoreşti atrage respingerea ei ca tardiv formulată[8].

Doctrina[9] consideră însă nepotrivită plasarea declaraţiei de recunoaştere a vinovăţiei înainte de debutul cercetării judecătoreşti pentru faptele reţinute chiar în actul de sesizare a instanţei. Suntem de acord cu această opinie, pornind de la faptul că însuşi judecătorul este cel care explică inculpatului în ce constă învinuirea ce i se aduce, după citirea actului de sesizare (art. 322 C.proc.pen.). Totuşi, dacă avem în vedere faptul că inculpatului i se prezintă materialul de urmărire penală, el ia cunoştinţă din timp de învinuirile care i se aduc, iar procedura recunoaşterii constă în

[8] Daniel Atasiei, Horia Ţiţ, op. cit., pag. 307.
[9] Anastasiu Crişu, *Drept procesual penal*, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2011, pag. 509.

recunoașterea faptelor, și nu a infracțiunilor de care este acuzat, putem accepta și soluția legiuitorului.

Pe de altă parte, potrivit modificărilor aduse alineatului (8) instanța poate respinge cererea inculpatului numai în cazul în care consideră că probele administrate în cursul urmăririi penale nu sunt suficiente pentru a stabili că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat. Astfel, judecătorul trebuie să decidă asupra admisibilității cererii de aplicare a procedurii speciale înainte de a citi actul de sesizare și de a-l asculta pe inculpat cu privire la fapte, putându-se crea o situație în care ulterior admiterii cererii judecătorul să constate că faptele nu sunt suficient clarificate și să fie nevoit să revină la procedura obișnuită. Acest lucru determină o tergiversare a soluționării cauzei, procedura introdusă pentru a degreva instanțele fiind în acest caz cea care cauzează prelungirea procesului.

Cererea de declanșare a procedurii poate fi efectuată personal în fața instanței, fie poate fi realizată anterior înfățișării, prin realizarea unei declarații în formă autentică. Această declarație trebuie să conțină în mod explicit referiri la cauza înregistrată pe rolul instanței (mai ales în situația în care inculpatul este cercetat în mai multe cauze penale), la actul de sesizare a instanței, la recunoașterea săvârșirii de către el a faptelor reținute în acest act de sesizare și pentru care s-a dispus trimiterea în judecată, precum și solicitarea expresă ca judecata să se facă în baza probelor administrate în faza de urmărire penală[10]. Se impune ca recunoașterea faptelor să fie totală. Însă inculpatul nu este obligat să recunoască și încadrarea juridică a faptelor astfel cum au fost reținute în actul de sesizare, putând solicita schimbarea încadrării juridice a acestora, în condițiile art. 334 C.proc.pen.

Legea nu cere ca prin declarația dată inculpatul să recunoască și pretențiile civile eventual formulate în cauză, ci, dimpotrivă, art. 320[1] alin. (5) prevede posibilitatea de a disjunge soluționarea acțiunii civile atunci când se impune administrarea de probe în dovedirea acesteia, probe care sunt necesare exclusiv în situația unei nerecunoașteri a pretențiilor civile ori a unei recunoașteri parțiale a acestora de către inculpat.

5. În practică au apărut probleme în situația în care în cauză sunt mai mulți inculpați și numai unul/unii dintre aceștia recunosc toate faptele reținute în sarcina lor prin rechizitoriu. Într-o opinie[11] s-a considerat că instanța va proceda potrivit regulilor procedurii simplificate pentru aceștia, dispunând, prin încheiere, disjungerea cauzei pentru ceilalți inculpați, în cazul în care disjungerea este posibilă. Inculpații condamnați ca urmare a „pledoariei de vinovăție", pot fi audiați ca martori în cauza disjunsă cu privire la ceilalți inculpați. Această opinie a fost criticată[12] pe motiv că deși art. 38 C.proc.pen. permite disjungerea în cazul de incompatibilitate prevăzut de art. 33 lit. a) și în toate cazurile de conexitate nu trebuie uitată regula de bază și anume aceea că în astfel de situații operează și primează reunirea, iar disjungerea reprezintă excepția.

Pentru argumentarea acestei opinii, se pornește de la dispozițiile art. 33 lit. a) și art. 34 C.proc.pen. și se dă ca exemplu situația când la săvârșirea infracțiunii au participat mai multe persoane, care au fost trimise în judecată, iar înainte de începerea cercetării judecătorești două dintre ele au cerut judecata în baza procedurii simplificate, în timp ce alte două nu au cerut aceasta. Dacă ar opera disjungerea, se pune întrebarea care va fi modul de soluționare a acțiunii civile, având în vedere solidaritatea ce operează între inculpați, mai ales în situația în care primii doi inculpați nu contestă prejudiciul, tocmai pentru că modalitatea stabilită în rechizitoriu le convine. Se ridică problema cum va proceda instanța, va condamna în solidar doar pe primii doi, urmând ca solidaritatea să fie stabilită cu ocazia condamnării ultimilor doi, sau va disjunge cu privire la primii doi latura civilă pe care o va soluționa împreună cu cea penală ce-i privește pe ultimii doi. De asemenea, ce se va întâmpla în situația în care, cu ocazia judecării ultimilor doi inculpați, se va

[10] Daniel Atasiei, Horia Țiț, op. cit., pag. 307 – 308.
[11] Mihail Udroiu, op. cit., pag. 343.
[12] Sorina Siserman, *Chestiuni controversate privind noua procedură a judecății în cazul recunoașterii vinovăției*, www.juridice.ro.

constata că întregul prejudiciu a fost comis de primii doi, iar cu privire la aceştia hotărârea penală, prin care li s-a stabilit culpa sau contribuţia la producerea prejudiciului, a rămas definitivă?

Pentru motivele invocate se consideră[13] că disjungerea nu este soluţia cea mai bună şi că, într-o astfel de situaţie, instanţa va trebui să se limiteze, atunci când sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de lege, la a admite cererea de judecată în baza probelor de la dosar, urmând ca soluţia ce-i priveşte pe aceşti inculpaţi să fie pronunţată odată cu cea pentru cei care au fost judecaţi potrivit procedurii obişnuite.

Considerăm că, în cazul în care numai o parte dintre inculpaţi doresc aplicarea procedurii simplificate, se poate dispune disjungerea faţă de ceilalţi pentru a nu se ajunge la tergiversarea procesului în privinţa inculpaţilor care şi-au recunoscut vinovăţia. În situaţia în care în urma noilor probe administrate în cadrul procesului judecat după procedura obişnuită s-ar ajunge la soluţii diferite, ireconciliabile, se va putea folosi calea revizuirii pe motivul prevăzut la art. 394 alin. (1) lit. e).

În ceea ce priveşte acţiunea civilă, în cazul în care nu toţi inculpaţii recunosc pretenţiile civile în integralitatea lor şi, prin urmare, apare ca fiind necesară administrarea de noi probe, potrivit art. 320^1 alin. (5) se impune disjungerea acesteia faţă de toţi inculpaţii, considerăm noi, pentru a respecta principiul solidarităţii răspunderii civile delictuală.

În dreptul străin[14] s-a adoptat soluţia disjungerii acţiunii civile în toate cazurile.

6. O altă problemă apărută la punerea în aplicare a dispoziţiilor art. 320^1 se referă la prezenţa inculpatului la judecată. Conform art. 320^1 alin. (3), „la termenul de judecată, instanţa întreabă pe inculpat dacă solicită ca judecata să aibă loc în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, pe care le cunoaşte şi le însuşeşte, procedează la audierea acestuia şi apoi acordă cuvântul procurorului şi celorlalte părţi". Această prevedere conduce la ideea că, pentru a se dispune judecata simplificată prin această procedură, este necesar ca inculpatul să fie prezent în faţa instanţei, ceea ce face inutilă prevederea din alin. (1) referitoare la posibilitatea formulării declaraţiei şi în formă autentică şi depunerea acesteia la dosar. Se pune întrebarea cum va proceda instanţa de judecată dacă inculpatul nu este prezent în şedinţa de judecată, dar anterior a depus un înscris autentic prin care solicită aplicarea acestei proceduri speciale. Aşa cum este susţinut şi de doctrină[15], formularea art. 320^1 alin. (3) C.proc.pen. impune prezentarea inculpatului personal în faţa instanţei deoarece, prin dispoziţiile acestui articol, instanţa are obligaţia de a verifica şi de a afla, suplimentar faţă de cuprinsul cererii astfel cum e indicat la alin. (1), dacă inculpatul cunoaşte probele administrate în cursul urmăririi penale şi dacă şi le însuşeşte (nu le contestă ca legalitate sau temeinicie), verificări realizate de instanţă prin intermediul audierii acestuia. Potrivit unei alte opinii[16], procedura simplificată se poate desfăşura şi în lipsa inculpatului, dacă sunt îndeplinite condiţiile menţionate anterior, în ipoteza în care recunoaşterea s-a făcut în baza unui înscris autentic. În această situaţie, audierea inculpatului nu mai este necesară. Considerăm însă că audierea ar fi totuşi necesară, chiar şi în această situaţie, pentru ca instanţa de judecată să îşi poată forma în mod nemijlocit convingerea dacă recunoaşterea inculpatului corespunde realităţii, existând în practică şi cazuri de recunoaşteri nesincere.

Această ascultare a inculpatului cu privire la recunoaşterea vinovăţiei nu are natura juridică a unui mijloc de probă (nefiind deci aplicabile prevederile art. 69-74 C.proc.pen.), ci reprezintă o activitate procesuală obligatorie în vederea stabilirii cadrului procesual, fiind plasată în momentul chestiunilor prealabile admiterii cererii de judecare potrivit procedurii prevăzute de art. 320^1 C.proc.pen. Caracterul obligatoriu al acestei activităţi procesuale este corelativ dreptului inculpatului de a opta pentru procedura simplificată[17].

---

[13] Ibidem.
[14] În legislaţia Italiei, Franţei şi Statelor Unite.
[15] Daniel Atasiei, Horia Ţiţ, op.cit., pag 309.
[16] Mihail Udroiu, op. cit., pag 344.
[17] Ibidem.

Un alt moment în desfășurarea judecății constă în acordarea cuvântului procurorului și celorlalte părți. S-a susținut[18] că textul de lege se referă la acordarea cuvântului nu pe fondul cauzei, ci exclusiv pe admisibilitatea cererii inculpatului de a se aplica procedura specială în cazul recunoașterii vinovăției. În acest fel, cererea inculpatului este analizată înaintea începerii cercetării judecătorești, în faza de început a judecății, fază în care sunt soluționate, între altele, cererile și excepțiile ridicate de părți. Faptul că acest cuvânt se acordă procurorului și părților exclusiv cu privire la cererea inculpatului făcută conform art. 320^1 alin. (1) C.proc.pen. rezidă și din aceea că, potrivit alin. (6) al aceluiași articol, „în caz de soluționare a cauzei prin aplicarea alin. (1), dispozițiile art. 334 și 340-344 se aplică în mod corespunzător". Or, potrivit art. 340 alin. (1) C.proc.pen., „după terminarea cercetării judecătorești se trece la dezbateri, dându-se cuvântul în următoarea ordine: procurorului, părții vătămate, părții civile, părții responsabile civilmente și inculpatului". Ca urmare, fără a prevedea în mod expres în text, legiuitorul a instituit în legătură cu aplicarea acestei proceduri speciale de judecată o etapă a verificării admisibilității cererii inculpatului, iar după admiterea cererii și aplicarea procedurii speciale se trece la judecarea fondului conform regulilor derogatorii instituite de art. 320^1 C.proc.pen.

7. Chiar dacă este o procedură cu un efect juridic deosebit pentru inculpat, și anume soluționarea cauzei numai în baza probelor administrate în faza de urmărire penală și a înscrisurilor în circumstanțiere, în text nu se fac precizări referitoare la prezența apărătorului în această activitate. Această problemă se pune în cazul în care nu ne aflăm într-una dintre situațiile prevăzute la art. 171 alin. (2). Ținând cont de efectele recunoașterii vinovăției de către inculpat, considerăm că prezența apărătorului ar fi necesară pentru înțelegerea de către inculpat a consecințelor alegerii procedurii simplificate și, prin urmare, s-ar impune introducerea unui nou caz de asistență juridică obligatorie. Acesta este soluția adoptată și de legislația Italiei și a Franței[19] în care se prevede expres asistența juridică obligatorie.

8. Cu privire la obligația instanței de judecată de a condamna inculpatul, ca urmare a parcurgerii procedurii speciale de recunoaștere a vinovăției, în doctrină au fost exprimate opinii contrare. Astfel, potrivit unei opinii[20], după admiterea cererii de aplicare a procedurii speciale, singura soluție prin care cauza poate fi rezolvată este cea a condamnării, admiterea cererii prin încheiere având doar un caracter interlocutor. Un alt punct de vedere[21] evidențiază faptul că admisibilitatea procedurii speciale nu înseamnă obligația judecătorului de a condamna inculpatul, chiar în limitele reduse, pentru săvârșirea infracțiunii reținute în actul de inculpare. Procesul penal parcurge, chiar și în cazul aplicării acestei proceduri simplificate, etapa dezbaterilor și a ultimului cuvânt acordat inculpatului, iar instanța își păstrează intacte atributele de deliberare și de decizie, dispunând rezolvarea acțiunii penale conform art. 320^1 alin. (4) C.proc.pen. doar atunci când, din probele administrate, rezultă că faptele inculpatului sunt stabilite și sunt suficiente date cu privire la persoana sa pentru a permite stabilirea unei pedepse. Când nu sunt îndeplinite aceste condiții, iar instanța constată acest lucru în cursul deliberării, repune cauza pe rol în baza art. 334 alin. (1) C.proc.pen., dispunând completarea probatoriului cu privire la aceste fapte ori la datele despre persoana inculpatului, ceea ce echivalează cu abandonarea procedurii speciale, derogatorii și revenirea la procedura obișnuită.

Prin modificarea adusă alin. (4) de către Ordonanța de Urgență 121/2011 au fost stabilite condițiile în care instanța de judecată va soluționa latura penală, și anume „atunci când din probele administrate în cursul urmăririi penale rezultă că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat". Din redactarea dată considerăm că instanța, atunci când constată în timpul cercetării judecătorești că una dintre aceste condiții nu este îndeplinită și trebuie administrate probe, va continua procesul după procedura obișnuită. Dacă această constatare intervine în timpul

[18] Daniel Atasiei, Horia Țiț, op. cit., pag. 309, Andrei Zarafiu, op. cit., pag. 116.
[19] Jean Pradel, op. cit., pag. 478.
[20] Andrei Zarafiu, op. cit., pag 116.
[21] Daniel Atasiei, Horia Țiț, op. cit., pag 310, Mihail Udroiu, op. cit., pag 344.

dezbaterilor sau a deliberării, trebuie să fie reluată cercetarea judecătorească potrivit procedurii obişnuite.

În cazul în care instanţa va pronunţa condamnarea inculpatului, acesta va beneficia de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege, în cazul pedepsei închisorii, şi de reducerea cu o pătrime, în cazul pedepsei amenzii. O asemenea reducere proporţională este imposibil de realizat în cazul pedepsei detenţiunii pe viaţă, care este o pedeapsă pe durată nelimitată.

Deşi în reglementarea procedurii speciale nu se precizează decât posibilitatea condamnării, considerăm că poate interveni şi achitarea inculpatului dacă se constată existenţa unuia dintre cazurile de la art. 10 C.proc.pen. Dar, considerăm că nu toate cazurile de achitare pot fi incident, de exemplu nu se poate considera că fapta nu există după ce aceasta a fost recunoscută de către inculpat. Însă, credem că judecătorul ar putea pronunţa achitarea pe lit. b^1), atunci când constată că fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infracţiuni.

De asemenea, considerăm că atunci când intervine un caz dintre cele prevăzute la art. 10, lit. f) – j), se poate pronunţa încetarea procesului penal.

9. O altă problemă anterior existentă în practică a reprezentat-o posibilitatea instanţei de a respinge cererea referitoare la aplicarea procedurii simplificate, mai ales după declararea ca neconstituţional a vechiului alin. (8) al art. 320^1 C.proc.pen., dar şi condiţiile în care cererea putea fi respinsă, în cazul în care se admitea posibilitatea respingerii. Această problemă a fost soluţionată prin modificarea adusă de O.U.G. 121/2011, la momentul actual alin. (8) având următoarea redactare: „instanţa respinge cererea atunci când constată că probele administrate în cursul urmăririi penale nu sunt suficiente pentru a stabili că fapta există, constituie infracţiune şi a fost săvârşită de inculpat. În acest caz instanţa continuă judecarea cauzei potrivit procedurii de drept comun". Din redactarea dată alin. (8) se observă că instanţa poate respinge cerea de aplicare a procedurii simplificate numai în cazul în care probele administrate în faza de urmărire penală nu sunt suficiente pentru condamnarea inculpatului.

Procedura recunoaşterii vinovăţiei prevăzută în Noul Cod de procedură penală

Această procedură simplificată este prevăzută şi în Noul Cod de procedură penală (N.C.proc.pen.) în art. 373 cu denumirea marginală de „Judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală". Acesta prevede acelaşi moment până la care cererea de aplicare a procedurii poate fi introdusă de către inculpat, până la începerea cercetării judecătoreşti, şi aceleaşi forme în care cererea poate fi introdusă, personal sau prin înscris autentic.

Spre deosebire de reglementarea actuală, în Noul Cod nu se mai prevede posibilitatea pentru inculpat de a aduce înscrisuri în circumstanţiere.

În alin. (4) se prevede că instanţa admite cererea atunci când din probele administrate sunt stabilite faptele şi sunt suficiente date privind persoana inculpatului pentru a putea fi stabilită o pedeapsă. Din modul de redactare al acestui aliniat se pune problema, existentă şi în reglementarea actuală, dacă instanţa poate pronunţa achitarea sau încetarea procesului penal în cazul în care constată incidenţa unui dintre cazurile care determină această soluţie.

O prevedere inexistentă în actualul art. 320^1 este aceea care permite instanţei să dispună din oficiu administrarea de probe în cazul în care constată că acest lucru este necesar pentru justa soluţionare a cauzei[22] chiar dacă a admis cererea inculpatului de aplicare a procedurii simplificate. Considerăm această soluţie ca fiind preferabilă celei existente deoarece în prezent în cazul în care probele administrate în faza de urmărire penală nu sunt suficiente pentru lămurirea cauzei instanţa este obligată să respingă cererea inculpatului, acesta nemaiputând beneficia de limitele de pedeapsă mai scăzute din motive care nu îi pot fi imputate.

[22] Noul Cod de procedură penală, art. 373 alin. (5).

De asemenea, disjungerea acțiunii civile poate fi dispusă numai în cazul în care probele administrate pentru acesta ar duce la prelungirea „în mod nejustificat" a soluționării acțiunii penale și nu de fiecare dată când administrarea de probe este necesară. O problemă care poate apărea în practică este aceea de a stabili care prelungire a soluționări cauzei este „nejustificată" și implicit ce anume se înțelege printr-o „prelungire justificată".

Reducerile limitelor de pedeapsă sunt aceleași ca cele existente în legislația actuală, și anume o treime în cazul pedepsei închisorii și o pătrime în cazul pedepsei amenzii. Ca element de noutate apare posibilitatea aplicării acestei proceduri și în cazul infracțiunilor pentru care este prevăzută pedeapsa detențiunii pe viață, caz în care art. 373 alin. (8) N.C.proc.pen. stabilește că se va aplica pedeapsa închisorii de la 10 la 20 de ani.

În concluzie se observă că nu sunt diferențe semnificative în modul de reglementare a procedurii aplicabile în cazul recunoașterii vinovăției între prevederile actuale și cele din Noul Cod de procedură penală, astfel că este de dorit ca legiuitorul să țină cont de discuțiile apărute în doctrină pe marginea acestei proceduri pentru a îmbunătăți reglementarea din Noul Cod.

Concluzii

Recunoașterea vinovăției de către inculpat în fața instanței a fost introdusă cu scopul de a crea premisele soluționării cu celeritate a cauzelor care au fost deja clarificate în cursul urmăririi penale. Aceasta este însă o instituție nouă, inexistentă anterior în dreptul român, motiv pentru care ridică o serie de probleme în momentul aplicării sale în practică. Deși după decizia Curții Constituționale și a recursului în interesul legii au fost clarificate unele aspecte, mai rămân o serie de incertitudini în modul în care trebuie aplicată procedura prevăzută de art. 320^1 C.proc.pen. Din acest motiv credem că se impune ca legiuitorul să intervină pentru a stabili cadrul exact de aplicare al procedurii simplificate.

Bibliografie

1. Atasiei, Daniel, Țiț, Horia, *Mica reformă în justiție. Legea 202/2010 comentată*, Editura Hamangiu, București, 2010.
2. Crișu, Anastasiu, *Drept procesual penal*, Editura Hamangiu, București, 2011.
3. Duțu, Mircea, *Procedura recunoașterii vinovăției și negocierii pledoariei (Guilty pleas and bargaining) în dreptul procesual penal*, Dreptul nr. 5/2005.
4. Pradel, Jean, *Le plaider coupable confrontation des droits americain, italien et francais, Revue internationale de droit compare*, nr. 2/2005
5. Siserman, Sorina, *Chestiuni controversate privind noua procedură a judecății în cazul recunoașterii vinovăției*, www.juridice.ro.
6. Udroiu, Mihail, *Procedură penală. Partea generală. Partea specială*, Editura C.H.Beck, București, 2010.
7. Zarafiu, Andrei, *Legea nr. 202/2010. Procedură penală. Comentarii și soluții*, Editura C.H.Beck, București, 2011.